

Пиер Бул

Дяволското оръжие

Членовете на комитета се изправиха на крака при влизането на принца в залата, където трябваше да се проведе заседанието. Военните се изопнаха в безупречна стойка, дори няколко чифта пети се събраха с едва доловимо тракване. Цивилните инстинктивно постъпиха почти по същия начин. Тази проява на почит не бе продиктувана само от спазването на правилата за поведение в обществото и от йерархията, а действително отговаряше на уважението и възхищението, които всички изпитваха към държавния глава. Принцът се бе наложил с младежки дух, голям ум и силен характер.

Той леко махна с ръка в отговор на засвидетелстваното му внимание, ръкува се с генерал Перл, председател на комитета, и седна. Генералът веднага обяви заседанието за открито, тъй като знаеше колко много мрази принцът празните приказки.

Комитетът бе завършил проучванията си и този ден ръководните му членове се бяха събрали, за да обсъдят резултатите, да уточнят практическото им приложение и да изготвят заключителния доклад, който трябваше да представят на правителството за одобрение. Работата им бе продължила повече от година. Принцът ѝ придаваше такава голяма важност, че бе решил да присъства на последното съвещание. Той държеше на личното общуване и желаше да поговори с хората, които бе натоварил със съществена за бъдещето на страната задача, преди да прочете официалното им изложение.

Всъщност идеята за създаване на извънреден комитет бе негова и пак той подсказа избора на членовете. Преобладаваха военните. Те, разбира се, бяха цветът на офицерското съсловие, но ръководителят на държавата бе поставил като условие за подбора рядко срещаща се черта от характера, която той ценеше над всичко: трезво и същевременно надарено с въображение мислене, подвластно на традицията и дисциплината само дотолкова, че да не изпада в обезличаването на рутината. Всеки един от тях бе ярко изявена личност, а и повечето бяха млади. Имаше и няколко цивилни, принцът държеше на тяхното присъствие, понеже смяташе, че по своето значение въпросите надхвърлят знанията и опита на техническите специалисти и изискват обективно мнение извън армията. Те също бяха издирени сред хора, способни да търсят и възприемат новото, винаги готови да предложат оригинални решения за големите проблеми на настоящето. Принцът не бе допуснал участието на официалните власти, за него те бяха прекалено склонни да вървят по утъпканите пътеки. Самият той бе върл противник на закостенелия опит. Откакто бе поел управлението на страната, правеше всичко възможно да

събуди духа на откривателство, доста залянял през последните десетилетия, но без който няма големи дела. При създаването на комитета той обобщи в едно-единствено изречение какви качества очаква да проявят членовете; то не беше негово, но напълно отговаряше на мисълта му:

– Хора, които войната да не изненада; които да бъдат в състояние да предвидят войната на бъдещето и да не се изразходват в подготовката на една война на миналото.

Защото тъкмо за това ставаше дума, както припомни генерал Перл в началото на заседанието:

– ... Да предвидим, господа, различните форми, които може да приеме една война, ако, за беда, тя избухне след няколко седмици, година или пет – уговорката бе, че вероятността за по-дълъг срок е опасна заблуда, – ето с каква задача ни натовари правителството преди година. Да предвидим и да изготвим програма за действени мерки, така че армията да е готова за всякакъв отпор, а не, както често се е случвало преди, да се окаже безпомощна, изправена пред обстоятелства, за които нейните пълководци, поради безотговорност или нерешителност, не са си дали труда да помислят...

Върху лицето на принца се изписа одобрителна усмивка и насърчен, генералът продължи:

– ... Да предвидим, да подготвим и в заключение да предложим на правителството военна политика, съобразена с резултатите от нашето проучване. Предприехте го всички вие, представители на различните родове войски, при пълна свобода на мисълта и далеч от всякакви предразсъдъци, което държа да подчертая. И веднага ще добавя, че то бе полезно, тъй като ни доведе до една точно определена, единствена линия на поведение, която единодушно препоръчваме на ръководителите на страната.

Тук, макар да нямаше намерение да прекъсва встъпителното слово, принцът неволно направи знак с ръка и също така неволно от устата му се изплъзна въпросът:

– Единодушно ли?

– Да, единодушно – отговори генералът.

– Точно така – отвърнаха в хор членовете на комитета пред въпросителния поглед на държавника.

– Казахте „единствена линия на поведение“... Нима никой не й се е противопоставил?

– Вече никой, сър – твърдо поясни генерал Перл. – А бяха много на първите заседания. Мога да ви уверя, че се отправиха всички възможни

възражения и внимателно бяха изследвани всякакви мнения. Но колкото повече напредвахме в проучванията, толкова по-ясно, наблягам на това, толкова по-ясно се очертаваше пред всички нас окончателното решение. То се наложи с точността на математическата мисъл, след задълбочен анализ на даденостите на проблема и напълно обективен синтез на изводите. Убеден съм, сър, че и вие ще го приемете. Смя да твърдя, че предлаганата от нас политика е единственият логичен и разумен начин на действие при сегашните обстоятелства.

Принцът продължително го изгледа. Думите „точност, анализ, синтез“ му правеха по принцип добро впечатление, ала те ни най-малко не го изненадваха, тъй като ги изричаше Перл. Той бе възпитаник на едно от най-големите висши учебни заведения в страната, в чиито програми научните дисциплини и най-вече математиката заемаха основно място. При все че имаше генералски чин, от няколко години Перл бе напуснал армията и заемаше отговорна длъжност в частната промишленост. Определяйки за председател на комитета именно такъв човек с неумолима логика, принцът осигуряваше необходимия противовес на разпалените и авангардно настроени млади участници, с надеждата да постигне равновесие между трезвомислие и въображение, които представляваха двата полюса и в неговата собствена природа. Но при последните му думи той изведнъж се запита дали не е сгрешил в избора си. С нищо обаче не издаде обзелото го съмнение, само запита:

– Какво е по същество окончателното ви решение?

– Ако нямате нищо против, сър, нека първо чуем отделните докладчици. Така установените и неоспорими факти естествено ще ни доведат до него.

– Слушам ви – съгласи се той.

Генералът даде думата на един много млад полковник, натоварен с проучването в сухоземните войски. Бе ревностен воин, но същевременно и блестящ, прозорлив ум. Участвувал бе в няколко въоръжени стълкновения, учил бе в най-известните военни академии, но не бе човек, който сляпо да се доверява на опита от миналото, нито пък на отвличените теории. Негови трудове, интересни, а според някои – направо революционни, вече бяха привлекли вниманието на началниците му. Принцът също се бе запознал с тях и бе настоял именно той да се заеме с един от основните раздели в проучването.

Първата част от изказването си полковникът изложи последователно и с ясен глас. Извини се, че припомнял познати факти, но било необходимо, за да се добиела цялостна представа за положението. После

направи обширен обзор, като последователно се спираше на различните класически въоръжения.

Пехотата ли? Длъжен бил да говори за нея, тъй като тя заема важно място в съвременното военно дело. Но от задълбочения му анализ стана ясно, че не е разумно да ѝ се възлага първостепенна роля в една бъдеща война. Лично той бил убеден и не се боял да го заяви на всеослушание, че подобна роля всъщност се свежда до нула.

Даде и нагледен пример: при отбрана голямото съсредоточване на такива части се превръща в уязвима цел за вражеското ядрено оръжие и неизбежно ще доведе до хекатомба, до масова гибел, ненужно утежняваща материалните загуби.

По същата логика отхвърляше и настъпателните операции с голям обхват, каквито се водеха в миналото.

– В това отношение като че ли единственото, което ни остава – уточни полковникът, – са провежданите от малки групи акции с ограничени обекти за унищожение. Но в такъв случай собствените ни ядрени оръжия, които не отстъпват нито по мощност, нито по точност на въоръжението в останалите страни, ни позволяват да постигнем много по-бързо и по-сигурно същия резултат.

И продължи нататък все по-разпалено:

– Дори самото понятие за завземане на територия, основна задача на някогашната пехота, вече се оказва остаряло. Защо да се овладява територия, вражеска или не, след като ядрените оръжия на единия и на другия лагер ще направят невъзможно задържането там още в първите часове на стълкновението?

Танковете ли? И изобщо бронираните транспортни средства? Той специално проучил приложението на този вид въоръжение, изиграло извънредно важна роля в последната световна война. Без никакво усилие доказа, че времето им е безвъзвратно отминало и не бива да се предвиждат разгърнати операции с тях; при настоящото положение на нещата било чиста заблуда да се смята, че за страната ще се осигури по-голяма безопасност с изследвания или някаква подготовка в тази област. По каква причина ли? Почти по същата, отнасяща се за пехотата. При съвременните средства за радиолокация съсредоточването на механизирани части веднага ще доведе до тяхното унищожение с една-две подходящо насочени атомни бомби. И дори някои да останат незасегнати, запасите от гориво, работилниците и службите по поддържането им ще попаднат под унищожителния удар.

– А колкото до пробив, ваше превъзходителство, замислен тайно и

осъществен светкавично, ако приемем, че въобще е възможно, което е твърде наивно, неговото въздействие и като сила, и като изненада ще се окаже буквално смешно в сравнение с резултата, до който би довела една-едничка от ракетите ни с ядрен товар.

„Смешен“ бе най-често повтаряната дума в изложението на полковника. Той я употреби и по повод артилерията, инженерните войски и няколкото спомагателни служби, проучванията за които водеха до същия извод: атомното оръжие правеше смешни всички други въоръжения.

Завършвайки, полковникът подчерта очевидната истина, като обобщил оценките и наблегна на последствията, които само бегло бе засегнал.

– Изправени пред превъзходството на това оръжие – заяви той, – стигнахме до убеждението, че съвременната ни войска и въоръжението ѝ са безпредметни. Не само че са безрезултатни класическите методи за използването им, но – и тук се сблъскваме несъмнено с най-тревожното – няма разумно същество, което да посочи рационален начин за изгодното им приложение. Съжалявам, че трябва да представя положението в твърде мрачни краски, но бих изневерил на дълга си, ако се опитам да преинача истината. Тя действително е такава. Всякакви маневри се свеждат до детинска игра. Стратегията и тактиката се превръщат в думи, лишени от смисъл. Обучението, което се провежда във висшите училища за офицери, няма никаква практическа стойност, а военната кариера като цяло ще изглежда вече лекомислено занимание, развличащо единствено старците.

Полковникът замълча и му се стори, че сянка легна върху лицето на принца. Усети, че изявлението му може да бъде изтълкувано неправилно, и затова сметна за необходимо да даде предварително още пояснения.

– Не мислете, сър – поде той още по-разгорещено и с болка в гласа, – че изказаното от мен мнение е опит да се оневинят и прикрийт известна леност и бездействие у военните ръководители. Нито пък, че се опира на отвлечени постановки. То се затвърди у мен едва след като се сблъсках с неоспоримите факти. Имах възможност да се убедя на място, че цялата армия смята сегашното положение за плачевно. По време на последните бойни учения разговарях със стотици офицери с различни чинове и на различна възраст. У всички открих същото безпокойство, не, думата не е достатъчно силна, същото отчаяние, породено от настоящата драма. Хиляди, десетки хиляди пъти търсехме заедно лек...

Беше точно така. Докато се водеха последните учения, а те продължиха дълго, защото бяха многократно подновявани, младият офицер не

бе щадил труда си. Изоставяйки за малко теорията, той заживя с войската. И бързо установи, че командирите на бойните единици напълно съзнават опасността, която тегне над главите им, и се опитват да я избегнат с всички средства в рамките на поставените им тактически задачи. Работеше в тясно сътрудничество с тях и скоро разбра, че усилията им са напразни. Всички опити ги отвеждаха до едно и също заключение... Атомните ракети-роботи попадаха винаги точно в целта и точно в уречения час, като помитаха най-изкусно създадените планове, разбиваха най-предпазливо изградените бойни строеве, обезсмисляха всякакви тактически маневри. И най-пристрастният съдия, най-убеденият поддръжник на конвенционалните оръжия трябваше да признае, че те са обречени на унищожение.

Тогавя, използвайки пълномощията си, които му даваха право да разговаря на най-високо равнище, той се обърна към генералните щабове и настойчиво поиска да се променят тактическите задачи при ученията. И там в повечето случаи срещна разбиране и добронамереност. Висшите офицери, все с дипломи от големите академии, се заеха заедно с него за работа – безспирно, с трескаво усърдие, с откривателска страст, пришпорвана от страха. Дори старите генерали се върнаха към младостта си, докато отчаяно търсеха решение, което да не бъде смешно, някакъв възможен стратегически план, с други думи, начин за водене на война, съвместим с дяволската мощ на атомното оръжие.

– И нищо не успяхме да направим – завърши с потреперващ и тържествен глас полковникът. – Не успяхме, сър. Не успяхме, господа. Затова съм длъжен да заявя: по отношение на сухоземните войски атомната заплаха води военното изкуство към гибел.

Седна на мястото си сред пълна тишина. Погледите се насочиха към принца, смълчан, намръщен. Генерал Перл даде думата на следващия докладчик, капитан първи ранг, натоварен с проучването във флота.

Той говори не по-малко енергично от колегата си и по същество изложението му бе същото. С тази разлика, че започна оттам, откъдето беше свършил полковникът – подчерта колко много изследвания са извършени, за да се намери възможно приложение на конвенционалните военноморски сили, описа как оплакваха, той и толкова други, напусто хвърления труд. Очевидно на първо място дългът изисквал да съобщи следното: всички тези огромни самолетоносачи, броненосци, кръстосвачи и другите класически военни съдове са също обречени на почти пълно разрушение още от началото на военните действия и ударите, които

те биха могли да нанесат, са несъизмерими със загубите, причинени от най-скромната ракета с ядрена глава.

– Единствено резултатни са малките подводници, въоръжени с подобни ракети и действащи поотделно. И тъй като ние разполагаме с достатъчно такива съдове, за да сринем цял континент, стигаме до мисълта, че останалите кораби не служат за нищо друго освен за показ. Добавям и повтарям, мнозина установихме със съжаление, че те не могат в никакъв случай да съставляват военен флот. С тях не може да става дума за никакво плаване, тактически ходове и каквито и да е маневри, в които се изразява същината на нашата професия. Да се движат по права линия или да слязат на голяма дълбочина, докато стигнат до определените по координатите точки, това са маневрените им възможности. А нужния генерален щаб се попълва от неколцина математици, снабдени с изчислителни машини. По отношение на военния флот атомният конфликт изключва всички други войни.

Такава бе единствената приемлива действителност и за специалистите от военновъздушните сили, които се изказа след капитана и приведе не по-малко убедителни доказателства. С лекота се обоснова, че сегашните ескадри са полезни колкото детски играчки и че създаването на нови типове самолети се обезсмисля при наличието на атомно оръжие. А колкото до подготовката, на която подлагаха пилотите на бомбардировачи и изстребители, тя бе чисто и просто губене на време. По въздух, земя и море атомният призрак свеждаше до невъзможност класическото понятие за водене на битка.

Ръководните членове на комитета вече бяха докладвали. Генерал Перл се обърна към принца, който не бе направил досега никаква забележка, но бе видимо загрижен и неудовлетворен. Разбира се, постановките, които чу, не бяха нови за него. Те, разбира се означаваха, че трябва да се бракуват остарелите представи, а това не можеше да не му се понрави. Той обаче бе смутен, едва ли не уплашен от отрицателния характер, който явно щеше да придобие окончателното решение на комитета. Събрал бе огромна човешка енергия, впрегнал я бе в изследователска работа, за да се намери разрешение на наболелите въпроси, а не за да се установи едно отдавна познато състояние на нещата. Ето че от страх да не се покажат назадничави, всички тези най-избрани офицери всъщност се поддаваха на пълно примирение и издигаха в култ цялостното отричане. Били дълбоко опечалени! Много важно! Онова морско капитанче даже оплака очертаващата се обстановка. Сякаш са се събрали, за да се вайкат! С една дума, това, което произтичаше от

направеното проучване, бе всеотрасен отказ на армията от нейното предназначение.

Принцът изрази общото си впечатление с тон, който предвещаваше буря.

– И така, да обобщим – обърна се той към генерал Перл. – Ако правилно съм ви разбрал, вие всички сте убедени, че класическото военно въоръжение – танкове, артилерия, кораби, самолети – не служи за нищо.

– За нищо, сър – твърдо повтори генералът. – Не служат за нищо, откакто се появи ядреното оръжие.

– И представлява една безполезна железария.

– Точно такава е нашето мнение.

– И това на войниците, на генералните щабове и на военните академии ли?

– Да, сър.

– Следователно не ви остава нищо друго, освен да си въртите палците и да хленчите!" – избухна най-после той.

– С ваше позволение, съвсем не, сър!

Възражението и най-вече гневният, почти неуважителен начин, по който то прозвуча, вдъхна малко вяра на държавния ръководител. Огледа се и с удоволствие установи, че обвинението му е възмутило и останалите членове на комитета. Драго му стана, като прочете по лицата им чувства, твърде различни от примирението. Особено полковникът, който се бе изказал за сухоземните войски – очите му мяха светкавици. Принцът мълком се поздрави за острите си нападки. Какво по-добро от няколко такива ужилвания, за да пришпори духовете и да извлече от тях всичко, на което са способни. Сега вече беше сигурен, че на събранието ще се роди градивна идея. Зле бе преценил офицерите. Не бяха хора, които бездейно да приемат едно пълно отхвърляне. Все още не бяха казали последната си дума и основното им съображение му убягваше. Успокои се напълно, когато генерал Перл отново заговори – приказваше с овладян глас, но в него пак се долавяха гневни нотки:

– Боя се, сър, че вие не ни разбрахте напълно. Нито за миг не сме забравили, че възложената ни задача предполага положителни препоръки към правителството.

– Именно за това мислех и аз... – примирително подхвърли принцът.

– Ако показаме какво е положението и колко голяма е бедата, то бе, за да обосновем твърде революционните ни предложения.

– Революционният дух не ме плаши.

– И да докажем необходимостта от военната политика, която бихме искали да внушим на правителството, тъй като тя е напълно противоположна на досегашната и на всичко онова, което то се е опитвало да наложи на международните конференции.

– В края на краищата какво е вашето заключение?

– Позволете ми, сър, да добавя няколко последни думи: пагубната мощ на ядреното оръжие прави невъзможна не само войната с конвенционални оръжия, но и войната изобщо. Атомната война е утопия. Твърде голяма е заплахата от пълно унищожение, за да поеме отговорността за нея която и да е държава. Отдавна вече това е очевидна, добре известна истина.

– Да речем, че е така – нетърпеливо го прекъсна принцът. – Тогава какво?

– Тогава – отчетливо изрече генерал Перл – окончателното решение се налага, както казах в началото, с точността на математическата мисъл...

И тържествено продължи:

– Трябва да имаме смелостта да погледнем истината в очите и да изтръгнем злото от корен. Атомното оръжие прави невъзможна войната. Следователно това дяволско оръжие трябва да бъде забранено. Този бич за човечеството трябва да бъде поставен извън закона.

КРАЙ

© 1966 Пиер Бул
© 1989 Райна Стефанова, превод от френски

Pierre Boule
L'Arme diabolique, 1966

Източник: <http://bezmonitor.com>

Публикация:

СЪРЦЕТО И ГАЛАКТИКАТА или Ева = MC^2 . 1989. Изд. Георги Бакалов, Варна. Биб. Галактика, No.98. Сборник разкази и новели. Съставител: Райна СТЕФАНОВА. Превод: Райна СТЕФАНОВА [E = MC^2 ou le roman d'une idee (1957); Histories charitables (1965); Quia absurdum (1970), Pierre BOULE]. Художник: Текла АЛЕКСИЕВА. Печат: ДП Георги Димитров, София. Формат: 70×100/32. Печатни коли: 12. Страници: 192. Цена: 1.50 лв.

Съдържание:

Предговор: Многоликата фантастика на Пиер Бул – Светлана ТОДОРОВА – с.5–8;
Злополучията на Змията Изкусителка – с.9;
Последната битка – с.39;
E = MC^2 или Историята на една идея – с.61;
Дяволското оръжие – с.137;
Сърцето и Галактиката – с.150.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/675>]